HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

דלא סיימוה קמיה. דר' אמי לטעמיה עובדי כוכבים מלקין רבית והכי לאמרן לעיל (דף ח.) דסברה נמי מיפרע הורמיז למלוה רבית משום שלום מלכות נמי קבלינהו ולא מפסיד ליה לחלקן לעניי עובדי כוכבים לחסור לגבוה דעת הבריות ומפילו דעתו של עובד כוכבים [חולין לד.] מיבעי במעות המתחלקות לעניים אין גבייתם דעת לאחרים נמי ידעי שיסרחל רגילים לפרנס עניי עובדי כוכבים כלאמרי' בפ' גיטין (דף סב.) מפרנסין עניי עובדי כוכבים עם עניי ישראל מפני דרכי שלום: **אפה אמרת כו'.** מתוסתן למדנו לפיכך נגבית מהם יחידי לומר לך כל המקייס נפש [מישראל] כאילו קייס עולם מלא [סנהדרין נז.] וכתיב (בראשית ד) קול דמי אחיך דמו ודם זרעיותיו אף כשאתה מקייס דמי אחיך עמך מעלה עליך חייו ואחי זרעיותיו שאתה טובה מרובה ממתה פורענות: **מוגו המלך.** גנה של חילוי המלכה מזרע המשמושים: **נשאתם מאדץ הגמת.** אף משמיס נשקף הנדק לשלם גמול: **נשקף.** מביט כמו נשקפה ותייבב (שופטים ה). כלומר זכות הנדקה מביט ומשמכל למטה: **מכון כשבך.** גיזמן תמת מכון הכסא: **(במקום) [דכך] שעופה פירות.** והקרן קייס לעוף"ב והפירות מוכל בחיין שנאמר כי פרי מעלליהם יאכלו: **מולרות נפשות.** שנאמר ולוקח נפשות מכח בהמי קרע: **מתני' טרקלין ומרן.** מיני פלטין: **בית האוחין.** ממוך שיש לו מעיין וכידו להשקותו תדיר מס יין בו ט' קנין זורעין בו שאר זרעים לפיכך לפילו נפחות מכאן יש בו דין חלוקה: **לפילו נפחות מכאן יחלוקו.** משום דבעי למיתני וכבתבי הקדש אע"פ שבייסיס רוצים לא יחלוקו תני ריש"ג (ו): **כתבי הקדש.** כ"ד ספרים והיו רגילים לכותבן בגליון בס"ת שלנו לפיכך גרסי' **גמ' תון מצל פחתים.** חלר של שניים שני בתים פתומין לתוכה ולפני הפתח חרצע אמות לוכך הבית יש לפרק משמו מעל ממורו ומוך מחותן ד' אמות לריך שיהא חרצע אמות לשאר תשמישין: **חלר מחחלקת לפחתי'.** היתה לו חלר ובה שני בתים ואחד מהן פתוחין לחלר ולבית השני לו שני פתחים לחלר ולבית השני אין לו פתח אלא בחלר לריך שיהא חלר מחולק לשנים והן שוין: **נותנין ארבע אמות לכל פתח ופתח והשאר חולקין בשוה.** תניא כוותיה דרב חסדא: **פתחים שבחצר.** יש להן ארבע אמות וזה שיש לו פתח אחד נוטל ארבע אמות וזה שיש לו שני פתחים נוטל שמונה אמות והשאר חולקין בשוה היה לזה פתח רחב שמונה אמות נוטל שמונה אמות כנגד הפתח וארבע אמות בחצר ארבע אמות בחצר מאי עבידתייהו אמר אביי: **הכי** קאמר נוטל שמונה אמות באורך החצר וארבע אמות ברוחב החצר אמר אמימר: **האי פירא דסופלי** יש לו ארבע אמות לכל רוח ורוח: **ולא** אמרן אלא דלא מייחד ליה פתחא לכל אבל

ולא את השדה עד שיהיה בה ט' קבין וכו'. לף על גב דנכלל דהו מקרי שדה כדלמרינן בפרק המומר בקידושין (דף סא.) מין לי (ג) מלא בית כור זרע חומר שעורים מנין לרבות סלה וחני סלה תרקב וחני תרקב ת"ל שדה מ"מ אינו חשוב לטרוח לחרוש ולזרוע בפחות מט' קבין והא דלמר בסוף כתובות (דף קיב.) לחמר הסוגע מינה לר' חנינא יתום משמחיתו (ד) בחרעייכו בית סלה הניח לי אבא ממנה משה [ממנה חמר] ממנה עיבור ממנה קטנית כו' התם היה במקום שחמצרך ביותר: הכא

מסורת הש"ס

ג) [סנהדרין נז.], ג) [סוס' פאה פ"ד], ג) [לעיל ב:] סוכה ג:, ד) [לקמן קג: כתובות לח.], ה) [לעיל ג.], ו) [לקמן יג: לעיל ג.], ז) [סוכה ג:],

תורה אור השלם

1 אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח וְצֶדֶק מִשָּׁמַיִם נִשְׁקָף:
תהלים פה יב

2 צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כִּסְאֶךָ חֶסֶד וֶאֱמֶת יְקַדְּמוּ פָנֶיךָ:
תהלים פט טו

3 אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב כִּי פְרִי מַעַלְלֵיהֶם יֹאכֵלוּ:
ישעיהו ג י

4 פְּרִי צַדִּיק עֵץ חַיִּים וְלֹקֵחַ נְפָשׁוֹת חָכָם: משלי יא ל

5 חֹשֵׂב תְּשִׁיב לוֹ אֶת הֶעָוֹנוֹת כִּבְנֵא הַשָּׁמֶשׁ וְשָׁכָב בְּשִׂלְמָתוֹ וּבָרֵכְךָ וְלֶךְ תִּהְיֶה צְדָקָה לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ:
דברים כד יג

6 אַז יִבָּקַע כַּשַּׁחַר אוֹרֶךָ וַאֲרֻכָתְךָ מְהֵרָה תִצְמָח וְהָלַךְ לְפָנֶיךָ צִדְקֶךָ כְּבוֹד יְיָ יַאַסְפֶךָ: ישעיהו נח ח

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לפני וכו' מני ריפא יחלוקו הס"ל:
(ב) ד"ה נותן לכל פחת ד' אמות כנגדו והרוחב כפי רוחב הפתח כל"ל ומיבת ברוחב חלר נמחק ומ"ב מ"ה הכי קאמר נוטל מ' אמות בארוך החצר לריכין וכו' מן הפתח כנגדו הס"ל:
(ג) תוס' ד"ה ולא וכו' לין לי מלא זרע חומר שעורים בחמשים מנין לרבות לתך סלה מרקב כל"ל ומיבת בית כור ומיבת ומלי סלה נמחק:
(ד) בא"ד מצמיתו לארעייכו:

מוסף רש"י

אין חולקין את החצר. לין לחמר כופה לת מביכו לחלוק (לעיל ב:). **חצר מתחלקת לפי פתחיה.** חלר שהיו בתים פתומין לה וחלוקה שני בתים קטנים וה נוטל כנגדן בתים קטנים וה נוטל כנגדן בית גדול, לם נתו לחלק חלוקה של חלר, זה נוטל ג' אמות ברוחב ד': **פירא דסופלי** אם הגיעם חצר לחרת גדולה ובתוך לותה חצר היתה פירא דסופלי חפירה שמשימין גרעיני תמרים לצורך מאכל בהמה והגיע ליורש לחד לותה פירא דסופלי. יש לו ד' אמות בחצר וזה הואיל דעיירן לא נעשה פתח ודרך לאותה חפירה אמרינן דיש לו ד' אמות לכל רוח לייכנס באויה רוח שירצה ולהשתמש ד' אמות לכל רוח: אלא שלא ייחד אביהן פתח. לאותה חפירא דסופלי: אבל וכו'. **לא** אם יש לאחד מן השותפים פירות דסופלי חריץ שמשימין בו תבן ומספוא לשוורים בהאי חצר נוטל ד' אמות לכל רוח של חריץ זו כלומר כשיעור תשמיש ועבודת טלטול החריץ לבד החלוקה שחולקין בשווה דיש לו ליטול לפי חזקה ראית ליה בתוך החצר. למורי הרב: אכסדרה גג מקורה הקבוע על ד' קונדסין ופתוחה מכל צדדיה ואינה עשויה אלא לצל בעלמא כשחולקין את

עין משפט נר מצוה

צד א מיי' פ"ו מהל' רוצח ומזיק נפש הלכה טו:
צה ב ג ד מיי' פ"ו מהל' שכנים הל' ד ופ"ז הלכה ו סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' קעג סעיף ג:
צו ה מיי' שם פ"ו הל' ה סמג שם:
צז ו מיי' שם הל' ד סמג שם טוש"ע שם סעיף ג:
צח ז ח מיי' שם פ"ז הלכה ט סמג שם טוש"ע ח"מ סי' קעג סעיף ג:
צט ט מיי' שם הל' ו סמג שם טוש"ע ח"מ סי' קעג סעיף ג:
ק י כ ל מיי' שם וסמג שם טוש"ע ח"מ סי' קעב סעיף ו:
קא מ נ מיי' שם הל' ג טוש"ע שם ס"ג:

רבינו גרשום

מונבז מלכי חשמונים היה: במקום שאין עושין פירות. שהממון המונח בארוב אינו מייחר כלום: אם קנה בה קרקע הראוי לבית דירה אע"פ שלא עשה בה דירה: **פיס:** ארבע אמות לזה וד' אמות לזה שאמרו בחצר חוץ משל פתחים דלכל פתח יש לו בחצר ד' אמות לפרק משאו. ועכשיו אם יהיה חצר ט"ז אמה דמטי לפתחים ח' ולחלוק ח' (חלקים) והיינו ח' אמות לכל אחד עם הפתח שלו: אמר רב הונא חצר מחחלקת לפי פתחיה. שאם הניח להם אביהן לזה בית אחד של ב' פתחים ולזה בית אחד של פתח אחד ולפני בתים הללו היתה חצר מתחלקת אותה חצר לפי פתחיה וזה שיש לו ב' פתחים נוטל ב' ידות מן החצר וזה שאין לו אלא פתח אחד נוטל שליש דלפי שיש חזקה לזה שפי: ורב חסדא אמר ד' אמות לכל פתח ופתח. ולא כל שתי ידות החצר דאי מייתר מד' ד' לכל פתח חולקין בשוה: נוטל ח' אמות בארוך החצר כנגד ח' אמות של רוחב הפתח וד' אמות ברוחב החצר כנגד הפתח. כלומר דלא שקיל אלא (על) ח' ברוחב ד': פירא דסופלי אם הגיעם חצר אחרת גדולה ובתוך אותה חצר היתה פירא דסופלי חפירה שמשימין גרעיני תמרים לצורך מאכל בהמה והגיע ליורש אחד אותה פירא דסופלי. יש לו ד' אמות בחצר וזה הואיל דעיירן לא נעשה פתח ודרך לאותה חפירה אמרינן דיש לו ד' אמות לכל רוח לייכנס באויה רוח שירצה ולהשתמש ד' אמות לכל רוח: אלא שלא ייחד אביהן פתח. לאותה חפירא דסופלי: אבל וכו'. **לא** אם יש לאחד מן השותפים פירות דסופלי חריץ שמשימין בו תבן ומספוא לשוורים בהאי חצר נוטל ד' אמות לכל רוח של חריץ זו כלומר כשיעור תשמיש ועבודת טלטול החריץ לבד החלוקה שחולקין בשווה דיש לו ליטול לפי חזקה ראית ליה בתוך החצר. למורי הרב: אכסדרה גג מקורה הקבוע על ד' קונדסין ופתוחה מכל צדדיה ואינה עשויה אלא לצל בעלמא כשחולקין את החצר למי שיגיע לו האכסדרה אין נוטל ד' אמות חוץ לאכסדרה כמו לפתח דטעמא מאי אמרו דנוטל ד' אמות בנגד פתחו בחצר כדי עבודת הפתח לפרק משאו מעל גבי בהמתו בהני ד' אמות דאינו רוצה ללכלך ולטנף ביתו מזבל בהמתו אבל הכא באכסדרה זו הואיל שאין לה דפנות סביב אפשר לו דעייל באכסדרה זו (דבי בי רב שלומדין שם תלמידים שיש לה ג' דפנות) ומפרק דבלאו הכי נמי מטונפות מן הזבלים ומן הגשמים ולהכי אין צריכין ד' אמות: